

ŠKOLA V PRÁVU

ZPRAVODAJ SDRUŽENÍ MÍSTNÍCH SAMOSPRÁV ČESKÉ REPUBLIKY

ČÍSLO 5/2020

WWW.SMSCR.CZ

FACEBOOK.COM/SMSCR.CZ

Ochrana osobních údajů, administrace veřejných zakázek a dotací. S tím vším pomáháme obcím a školám. Nejnověji jsme přidali také pomoc s vypořádáváním autorských práv a bezplatnou právní poradnu pro naše klientské školy. Jsme SMS-sluzby s. r. o. Více se dozvíte na <http://www.sms-sluzby.cz>.

Mnoho škol má svůj web barevný a poutavý jako omalovánky. Z hlediska přístupnosti je to ale často nepřekonatelný problém

Michal Hinda působí jako pověřenec pro ochranu osobních údajů. V průběhu jara se ovšem začal věnovat i zákonu o přístupnosti a jednotlivým pravidlům, které tento zákon pro obce a školy přináší. Jak sám říká, ve srovnání s problematikou osobních údajů je téma přístupnosti jednoznačnější a na vzniklý problém lze najít kolikrát konkrétní a jasnou odpověď. Přístupnosti webových stránek se ředitelé škol opravdu bát nemusí.

Co anebo kdo může za to, že jste se začal víc věnovat problematice přístupnosti webových stránek?

To není úplně lehká otázka hned na začátek! Ale pokusím se odpovědět co nejpřesněji. Za to, že jsem se dostal k tématu přístupnosti, vděčím zejména jednomu z kolegů ze SMS-sluzby s. r. o., kterého napadlo věnovat se právě problematice přístupnosti. Druhým aspek-

tem je můj zájem a obliba v technice a tvorbě webových stránek. Slovo dalo slovo a bylo jasné, že naplní mé práce pro další období bude především problematika přístupnosti. Pokud bych měl tuto shodu náhod zpětně hodnotit, jsem velice rád, že se celá věc takto „semlela“. Ačkoliv jsme vkročili do neznámého, přístupnost se v krátké době stala problematikou, která si získala moji velkou oblibu.

Pokračování na straně 2

Michal Hinda

Vážení a milí čtenáři.

Představujeme vám další, tentokrát již páté číslo newsletteru Škola v právu. V tom třetím, které vyšlo na konci června, jsme právě končící školní rok označili za unikátní, v mnoha ohledech jiný, než na co jsme byli po dlouhou dobu zvyklí. Bohužel je už nyní jasné, že minimálně první pololetí aktuálního školního roku bude opět výrazně jiné, než jak by si většina z nás přála. Ovšem, jak říká klasik – všechno zlé je k něčemu dobré, a tak nám snad i tato doba přinese něco nového a užitečného.

Užitečné pro vás určitě budou i informace obsažené v newsletteru. V průběhu léta jsme se již několikrát věnovali zákonu o přístupnosti a jeho dopadům na školy. Přinášíme **rozhovor s hlavním koordinátorem přístupnosti webových stránek SMS-sluzby s.r.o. Michalem Hindou**. Ten mimo jiné vysvětluje, co si pod přístupností představit a jak si můžete rychle „z domova“ zkontrolovat, zda webové stránky vaší školy přístupnost splňují, nebo ne.

Nejen na jaře jste museli rušit některé školní akce, i nyní jste k tomu okolnostmi donuceni. Jak v takové situaci postupovat a **na co si**

dát pozor při sjednávání smlouvy o zájezdu, se dočtete v příspěvku Slávky Kopačkové.

Jaké má škola možnosti, když přistihne učitel žáka s mobilním telefonem při výuce? Až do nedávna byla odpověď na tuto otázku komplikovaná. Novela školského zákona z letošního července situaci výrazně zjednodušila, informuje ve svém textu **Eva Janečková**.

A nechybí ani téma zaměřené ryze na ochranu osobních údajů. Náš **pověřenec Daniel Stuchlík vysvětluje, které incidenty je třeba řešit s pověřencem**. Odpověď na otázku, **kdo kontroluje dovolenou řediteli školy**, pak naleznete v rubrice naší právní poradny. Nezapomeňte, že právní poradna pro školy je vám k dispozici stále!

Opět pro vás máme i tip na knihu, tentokrát je to **Alfa a omega ředitele školy – školská legislativa pro rok 2020 od Evy Dandové**. Nakonec vás ještě upozorním na některá **pravidla pro sestavování a schvalování rozpočtu školy** v závěrečném článku newsletteru.

Tak ať se vám nové číslo líbí!

Lenka Matějová

Mnoho škol má svůj web barevný a poutavý jako omalovánky. Z hlediska přístupnosti je to ale často nepřekonatelný problém

Pokračování ze strany 2

Ale asi to není lukrativní oblast v IT..

To potvrzuji. Přístupnost a problematika s tím spojená nepatří mezi nejlukrativnější oblasti IT. Na druhou stranu sám sebe nepovažuji primárně za „ajtáka“, ale spíše nadšence a příležitostného tvůrce webu. Pro mě osobně není však lukrativnost to nejdůležitější. Mnohem zásadnější je pro mě smysluplnost, a tu v případě přístupnosti vidím. Nejen z pohledu samotných znevýhodněných uživatelů, kterých se přístupnost týká, ale také z pohledu ředitelů a ředitelů, jejichž práce si velice cením. Když odjíždím ze schůzky, je pro mě osobně největší odměnou, že mi ředitel poděkuje za pomoc s problematikou, která pro ně byla do té doby velkou neznámou.

Co vás na tématu baví, nebo naopak nebaví?

Nejvíce mě baví jeho rozmanitost. Téměř každý den narazím na problém, který se ještě nikdy neobjevil. Ačkoliv se v dnešní době dominantně tvoří weby pomocí tzv. šablon a mohlo by se zdát, že jsou si velmi podobné, lze narazit na velké odlišnosti. Často se také setkávám, a myslím, že kolegové by mi to potvrdili, s různými kuriozitami, se kterými si člověk láme hlavu klidně celý den. Na druhou stranu mě velice nebaví opakující se problémy, které řeším dnes a denně a které nevyžadují hlubší analýzu a kreativitu v jejich řešení. Nelze však očekávat, že by se takové problémy i v problematice přístupnosti neobjevily.

Jde jednoduše vysvětlit, co je to ta „přístupnost“?

Ve zkratce lze říct, že přístupnost míří na znevýhodněné uživatele. Její pravidla usnadňují i těmto uživatelům snadno nahlížet na webový obsah. Asi nejjednodušší je vysvětlit pojem přístupnost v kontextu přístupného webu. Přístupný web je takový, který může znevýhodněný uživatel (např. návštěvník s těžkým zdravotním postižením) za použití asistivních technologií a jiných prostředků pohodlně a efektivně využívat a dosáhnout svého cíle.

Pokud bychom se drželi dikce zákona, pak lze konstatovat, že za přístupný lze považovat ten web, který je vnímatelný, ovladatelný, srozumitelný a stabilní. Tato čtyři slova někdy též vymezují principy přístupnosti. Pro každý z těchto principů pak existují jednotlivá pravidla, která by weby povinných subjektů měly splňovat. Tato pravidla jsou již o něco konkrétnější a jasně definují technické požadavky na přístupný web.

Rozhovor

Michal Hinda je pověřenec pro ochranu osobních údajů a odborný garant projektu Kontrola přístupnosti webových stránek

Teď už můžete asi zpětně hodnotit, jak jsou na tom v tomto ohledu školy. Je něco, co vás opravdu překvapilo?

Bavíme-li se o problematice přístupnosti, pak je nutné zmínit, že pravidla přístupnosti se na školy vztahují pouze v té části webu, kde škola povinně zveřejňuje informace na základě nějakého jiného zvláštního právního předpisu. Z toho vyplývá, že např. jídelníček školní jídelny, který je zveřejněný na webu školy, není třeba na web vkládat tak, aby vyhovoval pravidlům přístupnosti.

A abych odpověděl na celou otázku, velmi překvapující pro mě bylo, kolik škol a školek má weby, které vypadají jako omalovánky. Graficky působí živě a poutavě, z pohledu přístupnosti jsou některé prvky ovšem nepřekonatelnou bariérou. Za všechny lze uvést položky menu, které jsou na webu vloženy jako obrázky a ne jako prvky s textovou vrstvou. Asistivní technologie pak s takovými obrázky nedokáží příliš úspěšně pracovat.

Pokud bych měl opomenout přístupnost a dostat se k obsahu webu, velmi překvapující byla absence informací, které by se na webu škol a školek určitě objevit měly. Patří mezi ně mimo jiné i informační povinnost dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Školám a školčkám nařizuje zveřejňovat na webu sadu informací, což v praxi drtivá většina z nich nedělá.

Co byste poradil řediteli, který si chce sám zkontrolovat, zda jeho webové stránky splňují přístupnost. Má nějaké možnosti?

Možností má ředitel nespočet. Opominu-li komerční služby, jako jsou profesionální audity přístupnosti, otestovat si vlastní webové stránky není v dnešní době zásadnější problém. Existuje několik nástrojů ve formě webových stránek nebo například rozšíření do webového prohlížeče, které dokáží snadno a jednoduše odhalit ty největší bariéry z hlediska přístupnosti. Asi nejkompaktnější nástroj je třeba webová stránka <https://wave.webaim.org>, která automaticky projde celý web a uživateli je schopna nabídnout výsledky kontroly rychle a přehledně. Já sám mnohem častěji využívám nástroje, které dokáží otestovat vždy jednu konkrétní oblast přístupnosti. Osobně využívám pro otestování jednotlivých oblastí například tyto nástroje: pro zjištění dostatečného barevného kontrastu je to WCAG Color Contrast Checker nebo o něco složitější nástroj Axe; pro zjištění struktury nadpisů na webové stránce rozšíření HeadingsMap; a pro zjištění alternativních popisů netextových prvků pak již zmíněnou webovou stránku Wave Webaim.

Web samozřejmě nikdy neotestujete ze 100 % (to nedělají ani profesionální auditoři), vždy se testuje reprezentativní vzorek webu

a výsledky se poté generalizují. Jak už jsem říkal, vzhledem k tomu, že se dnes ve velké míře tvoří weby za pomoci šablon, a tudíž jsou jednotlivé webové stránky webu co do stavby a struktury obdobné, lze i při prozkoumání jen reprezentativního vzorku webu odhalit ty nejzásadnější bariéry.

Můžete vyjmenovat pár tipů, na co by si měla dát škola dlouhodobě při správě webových stránek pozor?

Otázka do určité míry navazuje na to, co už jsem řekl. Určitě bych měl na paměti, že problematika přístupnosti, stejně jako problematika ochrany osobních údajů, respektive vyhovění jejich pravidlům, není pouze jednorázový akt. Pravidla přístupnosti je třeba mít na paměti stále a v případě aktualizace webu nebo webového obsahu (tedy např. přidáním nového příspěvku, přidáním fotografií na web apod.) je třeba tato pravidla respektovat a dodržovat. Ačkoliv jsou některá pravidla mířena na tvůrce webu, jiná dopadají i na samotné tvůrce webového obsahu, tedy – ředitelky a reditele, respektive osoby zodpovědné za obsah webu.

Působíte zároveň jako pověřenec pro ochranu osobních údajů a odborník na přístupnost. Vidíte tam nějaké souvislosti?

Upřímně řečeno, mezi přístupností a ochranou osobních údajů lze hledat přímou souvislost jen těžko. Určitým pojítkem je však jejich vztah k webovým stránkám. Přístupnost prakticky výlučně souvisí s webovými stránkami, jejichž cílem je umožnit jejich snadné a efektivní ovládní i uživateli, kteří jsou znevýhodnění. Ochrana osobních údajů se aplikuje i v případě webových stránek, přičemž jedním z nejčastějších prohřešků je nezákonné zveřejňování osobních údajů právě na webu. Při správě webových stránek pak považuji přístupnost a ochranu osobních údajů za klíčové prvky, na které je třeba dát pozor. Vedle těchto dvou aspektů bych pak určitě přidal ještě problematiku povinně zveřejňovaného obsahu webu.

Prozradíte, které téma je vám bližší?

Prozradím... Bližší mi je určitě téma přístupnosti, respektive tvorby webových stránek. Asi hlavně proto, že problematika přístupnosti, respektive webových stránek je ze strany ředitelky a reditelů často přijímána s nadšením. Oproti ochraně

osobních údajů, která byla z velké části vnímána jako „nutné zlo“, je to také příjemná změna.

Pro přístupnost pak hovoří ještě jeden fakt. Osobně je mi bližší, že v případě přístupnosti a webových stránek lze mnohem častěji dojít k jasnému závěru. Oproti problematice ochrany osobních údajů, kdy jsou často problémy natolik komplexní, že odpovědi nejsou jednoznačné a jasné. V případě přístupnosti je člověk schopný ve většině případů poskytnout konkrétní odpovědi.

V létě jste o přístupnosti webových stránek vedl řadu seminářů, které se konaly po celé republice, v nedávné době vyšla k tématu brožura. Chystáte něco dalšího?

Mohlo by se zdát, že máme vystřílenou veškerou municí. Není to však úplně pravda. Díky tomu, že jsme v posledních třech měsících prošli několik stovek školních webů, rádi bychom získané informace využili a postupně představili seriál článků na téma „Nejčastější chyby na webových stránkách škol a školek“.

Tak ať se vám i nadále daří pomáhat!

Rozhovor vedla Lenka Matějová

Ředitel školy může zakázat používání mobilních telefonů!

Asi to dobře znáte. Žák jakože hledá něco pod lavicí, ve skutečnosti ale odepisuje v mobilním telefonu na zprávu kamarádovi. Pedagog v takové situaci mnoho možností neměl. V danou chvíli mohl nanejvýš žákovi mobil do konce vyučovací hodiny zabavit, pokud na takovou situaci pamatoval školní řád. Novela školského zákona, která je účinná od poloviny července, nově umožňuje řediteli omezit nebo úplně zakázat používání mobilních telefonů v celé škole.

Diskuze o mobilních telefonech, o jejich využívání, omezení či zákazu ve škole se vedou dlouhodobě. Odborníci se vždy neshodovali s názorem České školní inspekce (ČŠI). Podle ČŠI byl ředitel školy oprávněn prostřednictvím školního řádu stanovit pro žáky ve škole pravidla při používání mobilních telefonů, a to např. v tom smyslu, že zakázal užívat mobilní telefony během vyučování (telefonovat, posílat SMS, sledovat internet apod.) a umožnil to pouze v době přestávek, volných hodin apod.

Podle názoru ČŠI však nebylo bez relevantních důvodů možné zakázat užívání mobilních telefonů o přestávkách, ve volných hodinách apod., tedy mimo vlastní vzdělávací proces, neboť v tomto čase žáci nemají povinnost se řádně vzdělávat. Ve specifických případech, jako byla zejména závažná, opakovaná kyberšikana, které se nedařilo zamezit jiným způsobem, bylo akceptovatelné omezit užívání mobilních telefonů v rámci zajištění ochrany a bezpečnosti žáků či zaměstnanců školy i o přestávkách, ve volných hodinách apod.

V případě, že žák porušil školní řád, když používal mobil při hodině, měl vyučující právo mu telefon odebrat pro zbytek vyučování, pokud to bylo vymezeno ve školním řádu. Odebírání mobilních telefonů na delší časový úsek (zbytek vyučovacího dne apod.) než do konce

vyučovací hodiny nepovažovala ČŠI za vhodné, pedagogický pracovník by tak zasahoval do práva na soukromí.

Pokud školní řád neupravoval regulaci mobilních telefonů, bylo možné mobilní telefon odebrat v případě, že žák porušoval jeho využíváním jiný bod školního řádu.

ČŠI byla přesvědčena, že by se na problematiku užívání a regulaci mobilních telefonů ve výuce nemělo nahlížet primárně optikou právních mantinelů, ale zejména z hlediska pedagogického a výchovného. Regulace na úrovni školy by v principu měla mít výchovný rozměr, a tedy i v případě úvah nad regulací užívání mobilních telefonů považovala ČŠI za nezbytné přemýšlet o tom, kdy je taková regulace pozi-

tivní a kdy má ještě výchovný rozměr, a kdy už jde jen o jednostranný zákaz bez respektu k souvislostem, jako je třeba významná role, kterou mobilní telefony v životě mladých lidí v současnosti mají. Zároveň by žáci měli porozumět tomu, proč k regulacím dochází a proč jsou nezbytné a vhodné.[1]

Při kontrolách ČŠI často docházelo ke sporům s řediteli, kteří prosazovali přísnější postup, např. zákaz telefonů i o přestávkách.

S účinností k 11. 7. 2020 byl zákonem č. 284/2020 Sb. vložen do § 30 školského zákona odstavec 3, podle něhož platí, že „**Školní řád nebo vnitřní řád může omezit nebo zakázat používání mobilních telefonů nebo jiných elektronických zařízení dětmi, žáky nebo studenty, s výjimkou jejich používání v nezbytném rozsahu ze zdravotních důvodů.**“

Ředitel školy tedy již může přistoupit k zakazu mobilních telefonů nebo jiných elektronických zařízení dle svého uvážení. Tento zákaz však musí být uveden ve školním řádu, který musí schválit školní rada, nebo ve vnitřním řádu.

Eva Janečková

[1] Stanovisko České školní inspekce k regulaci užívání mobilních telefonů ve školách:

<https://skav.cz/wp-content/uploads/2019/01/Stanovisko-%C4%8C%C5%A0I-k-regulaci-mobiln%C3%ADch-telefon%C5%AF-ve-%C5%A1kol%C3%A1ch-16.1.2019-RP.pdf>

Na co by si škola měla dát pozor při sjednávání zájezdu nejen v době koronavirové?

Vzděláváním je v širším smyslu slova vše, co naplňuje zásady a cíle stanovené v platné právní úpravě pro oblast školství. Není jím tedy jen pobyt ve škole, ale i další aktivity školou organizované, které svou náplní poskytují vzdělávání ve smyslu školského zákona. Patří k nim nepochybně také účast na školních zájezdech. Sjednat takový zájezd nebo ho pak z různých důvodů rušit nemusí být úplně jednoduché, jak ukázaly jarní měsíce tohoto roku. Téma je ovšem aktuální v každé době. Na co byste neměli při sjednávání zájezdu zapomenout?

Škola je dle zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) téměř výhradně zřizována jako školská právnická osoba nebo jako příspěvková organizace. Z hlediska právního postavení je tak škola svéprávným subjektem oprávněným (v rámci příslušných právních předpisů a v rámci zřizovatelem stanovených pravidel) rozhodovat o otázkách souvisejících se vzděláváním a zajištěním chodu školy.

Co je to zájezd?

Účast na zájezdech nepochybně souvisí se vzděláváním, zejména pokud se jedná o poznávací zájezd či o školu v přírodě. Legislativa pojem zájezd charakterizuje v § 2521 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, jako soubor služeb cestovního ruchu podle zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání a o výkonu některých činností v oblasti cestovního ruchu (dále jen zákon o cestovním ruchu). Pro to, aby byla tato podmínka naplněna, je tedy nutné, aby pořadatel zájezdu poskytoval škole v rámci jednoho plnění soubor služeb cestovního ruchu, tedy minimálně dva typy služeb cestovního ruchu vymezených zákonem o cestovním ruchu – dopravu, ubytování, nájem automobilu, motocyklu či jiného motorového vozidla anebo jinou službu z oblasti cestovního ruchu, která ze své podstaty není součástí předchozích služeb (jedná se zejména o prodej vstupenek na sportovní nebo kulturní událost, pořádání výletů či prohlídek s průvodcem apod.).

Uzavře-li tedy škola pouze smlouvu o ubytování a veškerá další plnění (např. doprava, průvodce, výlet v rámci pobytu) si zajistí u různých jiných subjektů, nebude se jednat o zájezd a na takový vztah se použije právní úprava odlišná od právní úpravy zájezdu.

Pořadatel by měl mít oprávnění podnikat v oblasti cestovního ruchu

Z hlediska právního je také podstatné právní postavení poskytovatele zájezdu. Občanský zákoník používá označení pořadatel a zároveň i stanoví obsah tohoto pojmu. Jedná se o podnikatele v oblasti cestovního ruchu a pojem pořadatel je prakticky obdobným pojmu cestovní kancelář. Z důvodů ochrany zákazníka je však nepodstatné, zda pořadatel skutečně disponu-

je veřejnoprávním oprávněním pro poskytování těchto služeb anebo se tak ve vztahu k zákazníkovi pouze jeví. Pro školu je tedy rozhodující, že pořadatel vystupoval jako oprávněný podnikatel v oblasti cestovního ruchu a zajistil pro školu minimálně dvě ze služeb cestovního ruchu stanovené zákonem o cestovním ruchu.

Smlouva o zájezdu

Smlouva o zájezdu je z hlediska právního smlouvou spotřebitelskou. Spotřebitel je podle § 419 Občanského zákoníku definován jako člověk, který mimo rámec své podnikatelské činnosti uzavírá smlouvu s jiným podnikatelem. Smlouvu o zájezdu může uzavřít také právnická osoba, např. škola. Jak vyplývá z uvedeného, právnická osoba nemůže být spotřebitelem a nemůže uzavřít spotřebitelský druh smlouvy. Avšak vzhledem k tomu, že oblast zájezdů je z hlediska právního oblastí citlivou, je i v případě, kdy takovou smlouvu uzavírá právnická osoba žádoucí poskytnout jí (ač jí nelze pokládat za spotřebitele v pravém smyslu slova, nalikolik není člověkem) větší míru ochrany jakožto „slabší“ straně.[1] Z těchto důvodů byla do zákona včleněna ustanovení, podle nichž ta ujednání smlouvy, která se odchylují od ustanovení zákona (pozn. týkajících se zájezdu), jsou neplatná a také, že k ujednáním smlouvy o zájezdu, která omezují nebo vylučují zvláštní práva stanovená k ochraně zákazníka, se nepřihlíží.

Školám se smlouva o zájezdu uzavřít doporučuje

Škola o zajištění zájezdu uzavírá smlouvu – zákon nestanoví povinnost uzavření písemné smlouvy o zájezdu, lze to však nepochybně doporučit. Povinností pořadatele zájezdu je vystavit škole současně se smlouvou o zájezdu, či bezprostředně poté, ještě potvrzení o zájezdu. Pokud však škola uzavřela s pořadatelem písemnou smlouvu a tato obsahuje všechny údaje, které musí dle zákona obsahovat potvrzení o zájezdu, nemusí být toto potvrzení samostatně vydáváno. Z hlediska obsahu musí potvrzení o zájezdu obsahovat souhrnné údaje o zájezdu stanovené zákonem a pořadatel je zároveň povinen předat škole také doklad o sjednaném pojištění pro případ úpadku. Prakticky to tedy znamená, že pořadatel zájezdu se v uzavřené smlouvě nikdy nemůže odchýlit od ustanovení zákona v neprospěch zákazníka.

Všeobecné obchodní podmínky – to důležité, co nikdo nečte

Často jsou součástí smlouvy o zájezdu také všeobecné obchodní podmínky (VOP). Jedná se o dokument, který doplňuje uzavřenou smlouvu, a zákon umožňuje, aby jimi byla stanovena část obsahu smlouvy. VOP jsou tedy pro školu závazné, stejně jako samotná smlouva. Odchylná ujednání smlouvy mají však vždy před-

[1] Takový přístup vychází z ustanovení o zájezdu směrnice Rady 90/314/EHS, která upravuje služby pro cesty, pobyty a zájezdy nabízené a prodávané na území Evropské unie

nost před VOP. Škola by tedy měla věnovat také VOP stejnou pozornost, jakou věnuje samotné smlouvě, a požadovat jejich vysvětlení, případně jejich změnu, je-li to nutné či vhodné.

Změna závazku ve smlouvě?

Pořadatel zájezdu má před jeho začátkem možnost provést změny závazku ve smlouvě o zájezdu. Taková změna je však možná pouze za podmínek přesně stanovených zákonem. Jednou z podmínek změny smlouvy je skutečnost, že si možnost změny pořadatel ve smlouvě vyhradil. Škola by tedy měla věnovat pozornost i těmto ujednáním a zároveň mít na paměti, že možnost změny ceny zájezdu, proti smlouvou dohodnuté ceně, upravuje také v § 2530 občanský zákoník. Vždy si však takovou možnost změny musí pořadatel vyhradit i v uzavírané smlouvě. Pokud tedy pořadatel v průběhu existence smluvního závazku přistoupí k jeho změně, zákon pro něj stanoví přesný postup a rovněž to, v jakém případě má zákazník právo od takového závazku odstoupit, aniž by hradil odstupné.

Odstoupení od smlouvy kvůli covidu

Otázka odstoupení od smlouvy a úhrada odstupného (tj. stornopoplatků) je, i s ohledem na situaci vzniklou v souvislosti s opatřeními vyhlášenými státem v zájmu zabránění šíření onemocnění Covid-19, otázkou, která se dostala do větší pozornosti. Ačkoliv je možnost odstoupení běžnou součástí práv smluvních stran jakéhokoliv závazku v zákonem či v jimi dohodnutých případech, v současné době je na ni kladen větší důraz, a to logicky oběma stranami – jak školou (v zájmu ochrany zdraví a také vložených investic školy a rodičů), tak pořadatelem zájezdu (v zájmu ochrany jeho investic). Zákon umožňuje škole jakožto zákazníkovi odstoupit od smlouvy o zájezdu kdykoliv, a to na rozdíl od pořadatele zájezdu, který může odstoupit od smlouvy pouze v zákonem stanovených případech. Škola však v případě odstoupení od smlouvy musí počítat s možnou úhradou odstupného, které je s odstoupením od

smlouvy často spojeno. Zákon pak stanoví (nic nebrání tomu, aby tak stanovila i smlouva, zejména pokud je to ve prospěch školy), ve kterých případech je možné od smlouvy o zájezdu odstoupit, aniž by zákazník byl povinen uhradit odstupné. S ohledem na aktuální problémy škol spojené s epidemií Covid-19 je důležité zdůraznit, že odstoupení od smlouvy o zájezdu je v případě výskytu epidemie (a může se jednat i o jakýkoliv druh epidemie, např. o žloutenku) možné bez zaplacení odstupného pouze v případě, že v místě zájezdu nastaly nevyhnutelné a mimořádné okolnosti, které mají významný dopad na poskytování zájezdu nebo na přepravu osob do místa pobytu. Využití této možnosti bylo i na jaře letošního roku komplikované, a to zejména proto, že existence těchto nevyhnutelných a mimořádných okolností musí v místě pobytu existovat v době, kdy se má pobyt konat. Takový výskyt není možné vždy včas odhadnout, pokud má být touto mimořádnou okolností epidemie. Odstoupení od smlouvy s odkazem na existenci mimořádných okolností, které však v době pobytu nenastaly

či již neexistovaly, totiž pro školu znamená výdaje navíc v podobě zaplacených stornopoplatků. Školám tedy lze nepochybně doporučit zvážení i dalších možností postupu, které by zabránily či alespoň eliminovaly negativní dopady nastalé situace. Může jimi být dohoda o ukončení platnosti smlouvy o zájezdu či změna této smlouvy takovým způsobem, který dovolí přesunout zájezd na jinou dobu.

Pro úplnost je potřeba uvést, že pokud je sjednán zájezd žáka do hostitelské rodiny v jiné zemi, který se pojí s návštěvou školy, uplatní se zde speciální právní úprava o zahraničním školním pobytu. To však platí pouze v případě, že takový zájezd bude trvat nejméně tři měsíce.

Slávka Kopačková

Slávka Kopačková se po celý svůj profesní život věnuje práci pro obec a jimi zřízené subjekty, aktuálně je zaměstnancem Městské části Praha 8 jako právník-referent Odboru právních služeb. V rámci své práce poskytuje poradenství ve všech oblastech práva, pokud se týkají otázek řešených městskou částí a jejími orgány, včetně škol. Je hrdou mámou dvou dětí a ve volném čase se věnuje běhu, čtení a zahradě.

Víte, které incidenty je třeba řešit s pověřencem?

Patří ztráta klíčů od kanceláře, ztráta nebo odcizení externího záložního disku, rozbití IT techniky, nebo dokonce vloupání k incidentům, které musíte konzultovat se svým pověřencem? Kdy se na pověřence vlastně obrátit, došlo-li k incidentu z hlediska ochrany osobních údajů? To jsou otázky, které vás mohou napadnout v případě, že dojde k nějaké neobvyklé situaci, kterou musí téměř každá škola čas od času řešit.

Obecně lze za incident považovat cokoliv, co poruší zavedený systém zabezpečení osobních údajů. Toto porušení může mít za následek jejich ztrátu, vymazání, neoprávněné pozměnění a následně pak riziko pro práva a svobody fyzických osob, kterých se tyto osobní údaje týkají.

Přesněji, za incident se podle čl. 4 odst. 12 Obecného nařízení (GDPR) považuje jakékoliv porušení zabezpečení, pokud vede k náhodnému nebo protiprávnímu zničení, ztrátě, změně nebo neoprávněnému poskytnutí či zpřístupnění osobních údajů. V čl. 33 a 34 Obecného nařízení jsou potom vymezeny postupy správců v případě incidentu. Striktně vzato se musí všechny incidenty především zaznamenat do interní dokumentace, ať jsou jakkoliv banální. O něco vážnější incidenty musí být následně hlášeny dozorovému orgánu, tedy Úřadu pro ochranu osobních údajů (ÚOOÚ). Tato úroveň se od té nejbanálnější liší v tom, že je možné či pravděpodobné, že by porušení zabezpečení mělo za následek riziko pro práva a svobody fyzických osob. U těch nejbanálnějších incidentů platí, že se sice *coś* stalo, nikomu ze subjektů údajů to ale nepřinese ani jakkoli malý

problém v jeho životě. U těch závažnějších se toto riziko objevuje. Ovšem posouzení, zda je riziko menší či větší, je na škole, potažmo na jejím pověřenci.

V praxi to znamená, že vždy záleží na okolnostech. Pokud došlo k úplnému zničení média s osobními údaji, např. destrukcí, požárem apod., a osobní údaje, které disk obsahoval, máme zálohovány, není nutné kontaktovat ÚOOÚ a ani subjekty osobních údajů. Opačný případ nastane, dojde-li například ke vloupání do ředitelny, při němž bude odcizen pracovní počítač ředitele, který je bohužel bez zálohy a pro rychlé zapínání není opatřen heslem. V takové situaci je nutné kontaktovat nejen Policii ČR, ale také nahlásit incident pověřenci a konzultovat s ním správný postup vůči ÚOOÚ. A v některých případech, jde-li o vážnější ohrožení jejich práv, i kontaktovat subjekty osobních údajů, jichž se incident týká. Tedy například všechny rodiče, jejichž údaje byly v počítači, včetně e-mailů a telefonů, protože riziko zneužití je značné.

Často však nastávají spornější situace jako například ztráta klíčů od místnosti, ve které jsou uloženy osobní údaje, nebo třeba ztráta

nepříliš rozsáhlého seznamu dětí na papíře s kontakty na rodiče či například bydlištěm. V takovýchto případech je nutné vždy kontaktovat pověřence a alespoň písemně situaci zdokumentovat a odůvodnit svůj postup jednání.

Za incident se považuje také odeslání e-mailu s osobními údaji jiné osobě, než která měla být skutečným adresátem, napadení počítače virem, ztráta dokumentů při převozu apod. Je důležité vždy tyto události oznámit pověřenci, který vám pomůže vyhodnotit další postup.

Daniel Stuchlík
Autor je pověřencem
pro ochranu osobních údajů

Za nevyčerpanou dovolenou může hrozit i pokuta od inspektorátu práce

Právní poradna pro školy

Ředitelce, která odchází do důchodu, musí kraj proplatit nevyčerpanou dovolenou za posledních 13 let. Jak je to možné? A kdo kontroluje čerpání dovolené řediteli školy?

Institut dovolené je upraven v zákoně č. 262/2006 Sb., zákoník práce, v části devět. Čerpání dovolené je povinen určit zaměstnavatel, a to tak, aby mohla být dovolená vyčerpaná do konce kalendářního roku, v němž právo na dovolenou vzniklo. Je to právě zaměstnavatel, který je odpovědný za to, že dovolená bude čerpána dle podmínek stanovených v § 217 a § 218 zákoníku práce.

K vyčerpání však nemusí do konce roku vždy dojít, ať už z důvodů na straně zaměstnance či zaměstnavatele. V takovém případě zaměstnanci nezaniká právo na dovolenou, ale přechází do následujícího kalendářního roku. Právo na čerpání dovolené přechází do dalšího roku automaticky, není k tomu třeba žádných úkonů či opatření. Neznamená to však, že zaměstnavatel v podstatě vzniká právo rozvrhnout zaměstnanci dovolenou v rámci dvou let. Situace, kdy dochází k převedení nevyčerpané dovolené do dalšího roku, by se neměly stát obvyklou záležitostí. Jedná se pouze o náhradní řešení, které je ku prospěchu zaměstnanci.

V následujícím kalendářním roce má zaměstnavatel právo určit čerpání dovolené nejpozději do 30. 6. Dovolená nemusí být do tohoto dne vyčerpána, stačí, aby zaměstnavatel určil, kdy se bude čerpat. Po tomto datu má toto právo rovněž zaměstnanec, a to podle svých potřeb, bez ohledu na to, jestli se to zaměstnavateli hodí či nikoli. Stále však platí, že musí zaměstnavatele na čerpání své dovolené upozornit minimálně 14 dní předem. V následujícím kalendářním roce pak zaměstnanec čerpá nejprve „starou“ dovolenou, tedy dovolenou z minulého roku, až poté dovolenou z roku aktuálního.

Pokud pracovní poměr trvá, nemá zaměstnanec právo na proplacení mzdy namísto převodu dovolené do dalšího roku. Dle § 222 odst. 2 záko-

níku práce náleží zaměstnanci náhrada za nevyčerpanou dovolenou pouze v případě skončení pracovního poměru.

Specifické postavení má ředitel školy, který je zároveň zaměstnancem, vedoucím zaměstnancem – dle § 11 zákoníku práce –, a statutárním orgánem právnické osoby. Jelikož statutární orgán právně jedná za právnickou osobu, tedy školu, ve všech věcech, je tím, kdo může určit čerpání dovolené. V pracovněprávních věcech tedy jedná sám vůči sobě a může si tak sám stanovit, kdy bude dovolenou čerpat.

Může se stát, že dovolená nebude vyčerpana ani v následujícím kalendářním roce. V takovém případě přechází dále, počet let není nijak omezen. Zaměstnavatel tímto ale porušuje zákon č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, konkrétně § 16, je-li fyzickou osobou, nebo § 29, je-li osobou právnickou, a dopouští se tím přestupku. Sankcí za takový přestupek je pokuta ve výši až 200 000 Kč.

Pokud by tedy došlo ke skončení pracovního poměru, může řediteli školy vzniknout právo na proplacení nevyčerpané dovolené, zároveň mu ale může být uložena i pokuta.

Barbora Šedová

Autorka zpracovala text v reakci na dotaz zasláný do právní poradny, kterou provozujeme pro naše klientské školy na adrese skolavpravu@sms-sluzby.cz bezplatně. Těšíme se na vaše další dotazy! Ty nejzajímavější se objeví v příštím čísle našeho zpravodaje.

Vytvářejte návrh rozpočtu včas a s ohledem na rozpočtové povinnosti svého zřizovatele

Škola je sice v postavení samostatné právnické osoby, má ovšem velmi těsný vztah ke svému zřizovateli. To se týká i oblasti majetku a financování. Podle zákona musí škola zřizovateli předložit ke schválení návrh střednědobého výhledu rozpočtu a návrh rozpočtu školy. Termín předložení není určen, ale vždy by to mělo být v součinnosti se zřizovatelem a s ohledem na jeho plány se schvalováním rozpočtu obce.

Podle § 8 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšší odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) jsou školy zakládány buď jako příspěvkové organizace, nebo jako školské právnické osoby. V obou případech ovšem musí zřizovatel schvalovat rozpočet školy, a to podle § 28 zákona č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů (dále jen malá rozpočtová pravidla). Stejně pravidlo pak platí i pro střednědobý rozpočtový výhled, který je škola také povinna vytvářet.

Žádný právní předpis nestanovuje, do jakého termínu musí škola zřizovateli svoje návrhy rozpočtových dokumentů na další období předložit. Ve směrnicích obcí a měst upravujících rozpočtový proces příspěvkových organizací se ovšem často objevuje datum 15. 10., jako závazný termín pro předložení návrhu rozpočtu zřizovateli. Zvolení takové lhůty nejčastěji vyplývá z rozpočtového procesu dané obce či města a zároveň z potřeby zřizovatele mít dostatek času na prostudování návrhu rozpočtu své příspěvkové organizace. Jak už ale bylo uvedeno, nejedná se o termín daný zákonem.

Přesto lze identifikovat jeden konkrétní den, který je opravdu tím posledním dnem, kdy lze předložit a schválit rozpočet školy obcí.

Škola nemůže hospodařit podle rozpočtového provizoria

Ani obecný zákon č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti, ani malá rozpočtová pravidla neobsahují žádnou výjimku, která by umožňovala příspěvkové organizaci sestavení návrhu rozpočtu až v průběhu rozpočtového roku, na který je návrh rozpočtu sestavován. Žádný z těchto zákonů také nestanoví, že pokud není rozpočet příspěvkové organizace schválen před 1. lednem rozpočtového roku, řídí se rozpočtové hospodaření příspěvkové organizace „pravidly rozpočtového provizoria“ nebo jiným dokumentem.

Z toho jednoznačně vyplývá, že rozpočet příspěvkové organizace musí její zřizovatel schválit do 31. prosince kalendářního roku předcházejícího kalendářnímu roku, na který je tento rozpočet sestaven. Pokud by zřizovatel rozpočet školy do tohoto data neschválil, nedopouští se tím ovšem porušení zákona. Neschválení sestaveného rozpočtu příspěvkové organizace zřizovatelem není podle zákona přestupkem.

Rozpočet sestavujte po schválení příspěvku na provoz

Mohlo by se tak zdát, že termín předložení návrhu rozpočtu zřizovateli je tedy závislý buď na existenci směrnice upravující rozpočtový proces příspěvkové organizace, anebo pouze na dohodě. Ať tak či tak, škola by se vždy měla držet jednoduchého postupu: Zřizovatel příspěvkové organizace by měl mít před schválením svého rozpočtu na daný kalendářní rok, v němž schvaluje jako závazný ukazatel příspěvek na provoz škole, k dispozici údaje o očekávaných výnosech a nákladech školy, aby mohl podle § 28 odst. 7 malých rozpočtových pravidel stanovit příspěvkové organizaci příspěvek na provoz. Po schválení příspěvku na provoz v rozpočtu zřizovatele může příspěvková organizace sestavit návrh svého rozpočtu a společně s rozpočtovým výhledem jej předložit ke schválení zřizovateli.

Co vše by měly obsahovat podklady s finančními údaji, které se předkládají ke schválení a jejichž součástí je i samotný návrh rozpočtu a rozpočtového výhledu, rozděleného na nákladové a výnosové ukazatele, není stanoveno. Vhodné je, aby dokumenty zahrno-

ly zdůvodnění výše příspěvku od zřizovatele, podrobnosti k plánu oprav a rekonstrukcí, které budou hrazeny z rozpočtu zřizovatele, a přehled oprav hrazených z rozpočtu zřizovatele, přehled odpisů a krytí účtů peněžních fondů.

A nakonec nezapomeňte na zveřejnění...

Malá rozpočtová pravidla požadují po školách, aby na svých webových stránkách nebo na webových stránkách svého zřizovatele zveřejnily návrh střednědobého výhledu rozpočtu a návrh rozpočtu, a to 15 dnů před zahájením jeho projednávání zřizovatelem. Podobně pak musí být zveřejněny schválené dokumenty, a to do 30 dnů ode dne schválení.

V případě, že škola nesestaví či nezveřejní rozpočtové dokumenty, dopouští se přestupku. Zákon však neobsahuje žádnou sankci za toto porušení.

Lenka Matějová

Autorka je pověřenkyní pro ochranu osobních údajů a koordinátorkou aktivit pro mateřské a základní školy

Malá, ale šikovná?

O nové příručky z pera Evy Dandové to platí stoprocentně

Nastoupili jste nedávno do funkce ředitele školy, nebo jste dokonce v této pozici již několik let? Ať odpovíte jakkoliv, určitě se ve své manažerské praxi setkáváte často s otázkami platů, odměňování nadúvazkových hodin nebo s odkladem školní docházky, a snad méně často také s problematikou odškodňování školních úrazů či řešení náhrady škody zaměstnancem. Pro lepší pochopení uvedených témat nebo jen pro zopakování pravidel vám může dobře posloužit příručka „Alfa a omega ředitele školy – školská legislativa pro rok 2020“ od autorky Evy Dandové. Ano, jak název napovídá, tentokrát v ní nenajdete nic o ochraně osobních údajů.

Autorka publikace se specializuje na pracovní právo a BOZP. To také dokládají témata, která jsou v knize vybrána k bližšímu výkladu. Text odpovídá právnímu stavu k počátku tohoto roku, proto se zde může objevit první nevýhoda. Jelikož jde o výklad zákonů, text se časem stane neaktuálním. To se může projevit především v části, která se věnuje platům a odměňování ve školství, nicméně pro současnou orientaci v problematice to nemusí čtenáře příliš trápit.

Knihy je rozdělena do čtyř kapitol. Ta první se věnuje platům. Nejdříve obecně popisuje pravidla zákoníku práce, ale poté i s přihlédnutím ke specifčnosti odměňování ve školství. Kapitola se nazývá „Několik poznámek k platům“. To samo o sobě napovídá, že autorka si neklade za cíl postihnout celou problematiku, ale to důležité v této části najdete, včetně vysvětlení stanovení nadúvazkových hodin a vyplácení příplatků za ně.

Když budete ve školském zákoně hledat právní úpravu odkladu povinné školní docházky, zjistíte, že všechno obsahuje jeden odstavec v jediném paragrafu. Proto je výklad této oblasti více než vítaný. Kapitola řeší také problematiku dodatečného odkladu povinné školní docházky, tj. odložení začátku plnění povinné školní docházky na následující školní rok, ke kterému ovšem dochází až v průběhu prvního roku plnění povinné školní docházky, a to po

projevu nedostatečné tělesné nebo duševní vyspělosti. Jak může být toto ustanovení v § 37 odst. 3 školského zákona v praxi problematické, ukazuje do knihy zařazené rozhodnutí Ústavního soudu.

Zajímavá je bezesporu také druhá část knihy, ve které se dočtete o tom, zda musí být dítě osobně účastno samotného aktu zápisu k povinné školní docházce či zda má zákonný zástupce možnost vybrat pro své dítě školu podle svého uvážení.

Druhá polovina textu se věnuje náhradě škod. Nejprve se zabývá povinnostmi zaměstnance k náhradě škody. Toto téma je dobré si připomenout hlavně v období, kdy se uzavírají dohody o odpovědnosti k ochraně hodnot svěřených zaměstnanci a dohody o odpovědnosti za ztrátu svěřených předmětů. Autorka upozorňuje na časté porušení zákoníku práce ze strany zaměstnavatelů tím, že stanoví postihy, které zákoník nezná, nebo na povinnost škol upravit si otázku ochrany majetku ve školním řádu nebo vnitřním předpisu. Zbytek textu třetí kapitoly se orientuje na definici a výklad škodní události, povinnosti nahradit škodu, ztráty svěřených předmětů. Nejde o problematiku jednoduchou, a ani po přečtení textu nečekejte, že se z vás stanou odborníci na toto téma. Pro přehled základních znalostí a postupu však poslouží dobře.

Závěr se zabývá tématem, které zrovna nepatří k oblíbeným, neboť je spojené se zraněním dítěte či žáka. Bohužel ze statistik, o nichž se v knize také píše, vyplývá, že v posledních pěti letech je sledován nárůst počtu školních úrazů. I v této části platí, že experty se po prostudování nestanete, ale opět může text posloužit jako první zdroj informací o problému a o postupu školy v případě takové události. Kniha poskytuje přehled právních předpisů, které se k tématu vztahují a popisuje celý proces vyřízení školního úrazu – od jeho evidence až po odškodnění. Podrobnějšího vysvětlení se pak dostalo i povinností školy a předpokladům odpovědnosti za školní úraz.

Kniha, kterou jsme tentokrát zvolili k představení, nepřekračuje svým rozsahem 200 stran. Není to na škodu, často platí, že méně může znamenat více. A i přes kratší rozsah se autorce povedlo vysvětlit vybraná čtyři témata velmi dobře, upozornit na důležité výjimky a poskytnout dostatek praktických příkladů. S vědomím toho, že za dva či tři roky může být text neaktuální, jde o jednu ze zajímavějších a čtivějších alternativ k objasnění problematiky odkladu školní docházky nebo ke zvýšení povědomí o odškodňování školních úrazů. A tak nejen pro svoji velikost může příručka dobře zapadnout do vaší odborné knihovny.

Lenka Matějová

Autorka je pověřenkyně pro ochranu osobních údajů

